

6.1 Houtduif (Columba palumbus)

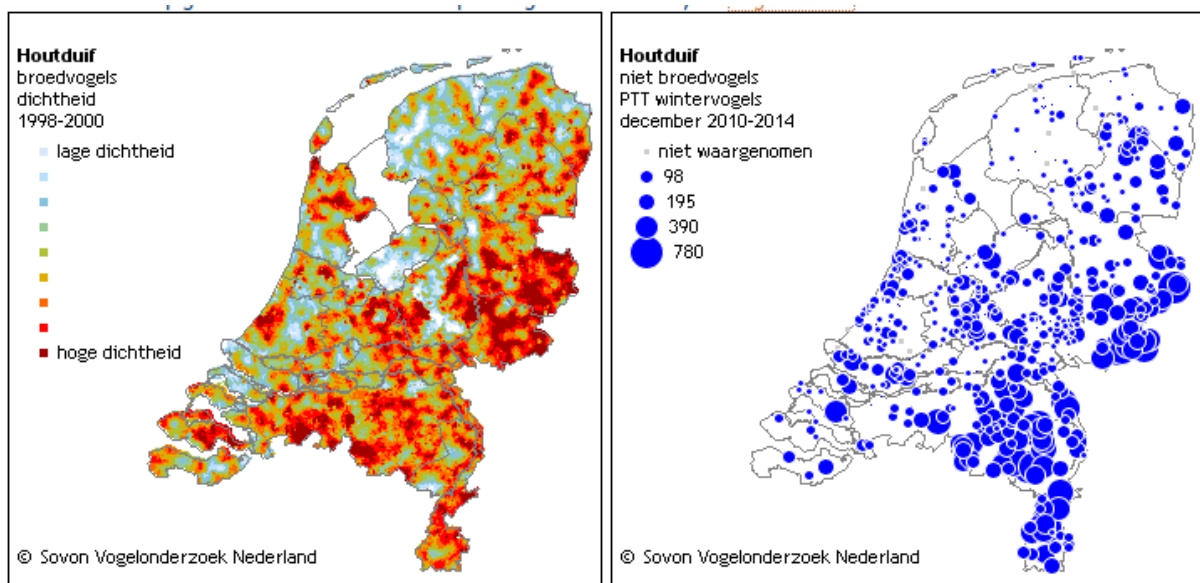
1. Status

De houtduif is een wildsoort waarop door de jacht populatiebeheer plaatsvindt. De jacht is toegestaan van 15 oktober t/m 31 januari. Daarnaast is de houtduif landelijk vrijgesteld. Dit betekent dat de soort ook gedood mag worden buiten de periode dat de jacht geopend is ter voorkoming van landbouwschade.

2. Aantal en verspreiding

Landelijk

Volgens Sovon bedroeg de broedpopulatie in Nederland in de periode 1998-2000 400.000-500.000 houtduiven. Figuur 1 toont de landelijke verspreiding als broedvogel en in de winter.

dichtheid (1998-2000) ▾

1998-2000 Deze kaart is gebaseerd op de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (Sovon 2002). Weergegeven is de relatieve dichtheid per vierkante kilometer. [Project informatie](#)

PTT wintervogels (december 2010-2014) ▾

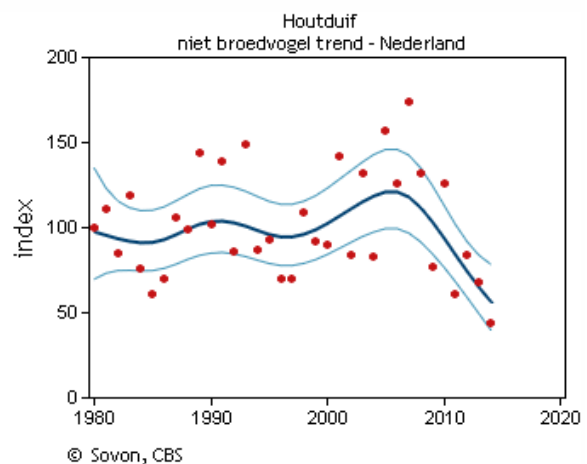
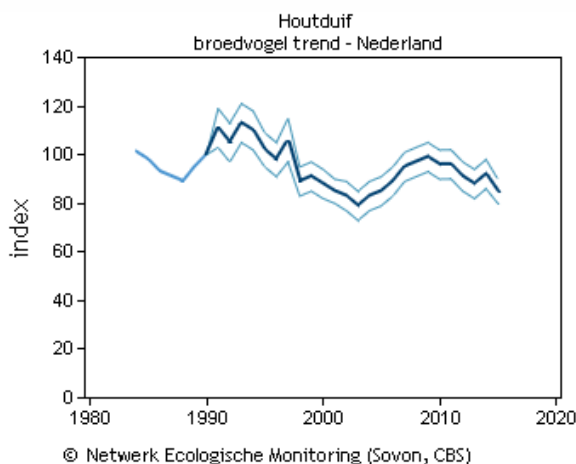
2010-2014 Deze kaart is gebaseerd op het Punt Transect Tellingen project (PTT). Weergegeven is het gemiddeld aantal exemplaren per telroute. Routes waar de soort niet is waargenomen zijn apart aangegeven (geen landelijke dekking). [Project informatie](#)

Broedtijd

Houtduiven ontbreken alleen in de meest boomloze landschappen. De dichtheden zijn het hoogst in kleinschalig agrarisch cultuurland en stedelijk gebied. In grote bosgebieden is de Houtduif vaak schaars. Sinds ongeveer 1975 namen de aantallen in bossen en soms ook cultuurland op de zandgronden af. Vermindering van voedselaanbod, onder andere door de omschakeling van graanteelt op maïsverbouw, was de vermoedelijk belangrijkste factor. Tegelijkertijd namen de aantallen in stedelijk gebied sterk toe. Houtduiven broeden twee tot drie keer per jaar en leggen twee eieren per keer. Ze broeden soms in losse kolonies. Ze kunnen grote afstanden afleggen tussen het nest en foerageerplekken. Daardoor kan ook in de broedtijd groepsvorming optreden op plekken met een gunstig voedselaanbod.

Buiten broedtijd

Houtduiven zijn het hele jaar in Nederland aanwezig. In de winter wordt de eigen populatie, grotendeels standvogels, aangevuld door Duitse en Scandinavische vogels. De winteraantallen zijn het hoogst op de zandgronden, waar ook slaapplekken van vele duizenden Houtduiven zijn. De winteraantallen worden deels bepaald door de hoeveelheid voedsel (eikels, beukenootjes, overgebleven graan en mais) en kunnen van jaar op jaar sterk verschillen.

Nederland Deze grafiek is gebaseerd op het Meetnet Broedvogels (BMP). Weergegeven is de jaarlijkse index van de broedpopulatie t.o.v. 1990 en de standaardfout. **Project informatie**

vanaf 1990: significante afname van <5% per jaar (-)
laatste 10 jaren: significante afname van <5% per jaar (-)

Nederland Deze grafiek is gebaseerd op het Punt Transect Tellingen project (PTT). Weergegeven is de jaarlijkse index van de winterpopulatie in december (rode punten), de trendlijn (donker gekleurde lijn) en het 95% betrouwbaarheidsinterval **Project informatie**

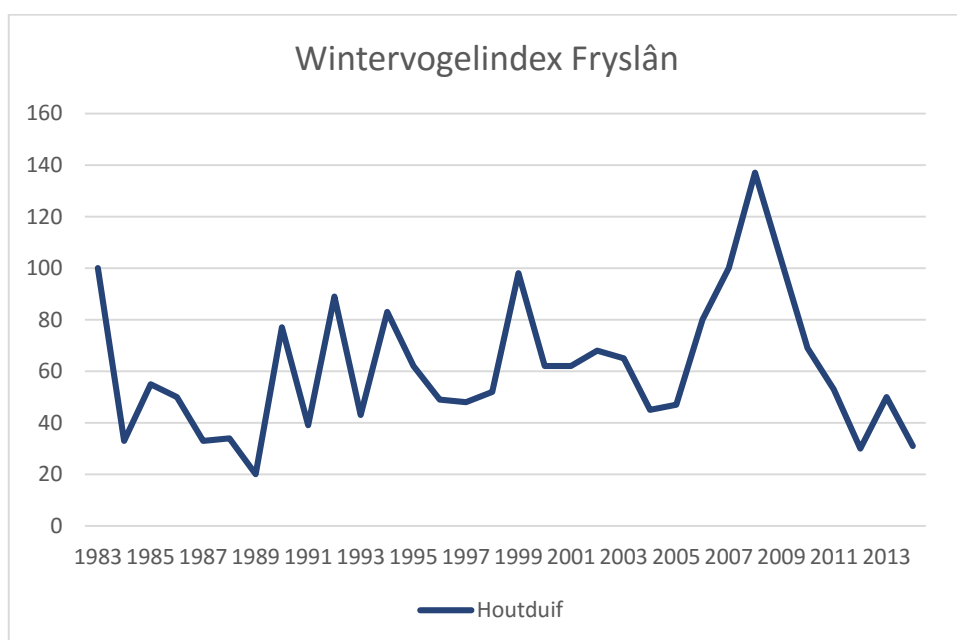
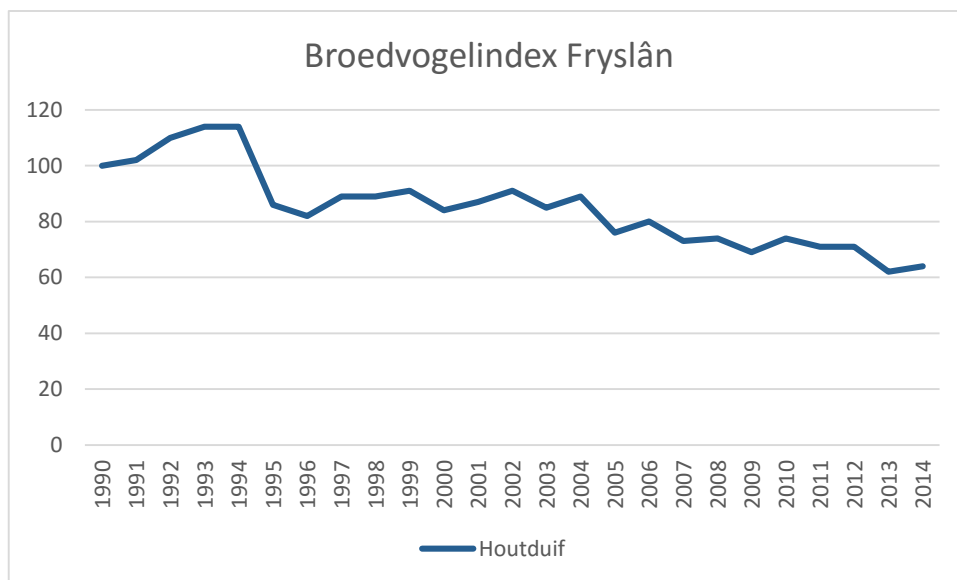
vanaf 1980: geen significante aantalsverandering (0)
laatste 10 seizoenen: significante afname van >5% per jaar (--, minimaal halvering in 15 jaar)

Landelijk is de houtduif als broedvogel significant afgenomen; als niet-broedvogel is dat het geval over de laatste 10 jaar.

Volgens Vogel e.a, 2013 is de indicatieve staat van instandhouding (i-Svl) van de houtduif als broedvogel matig ongunstig en als niet-broedvogel gunstig. De jacht vindt buiten de broedtijd plaats.

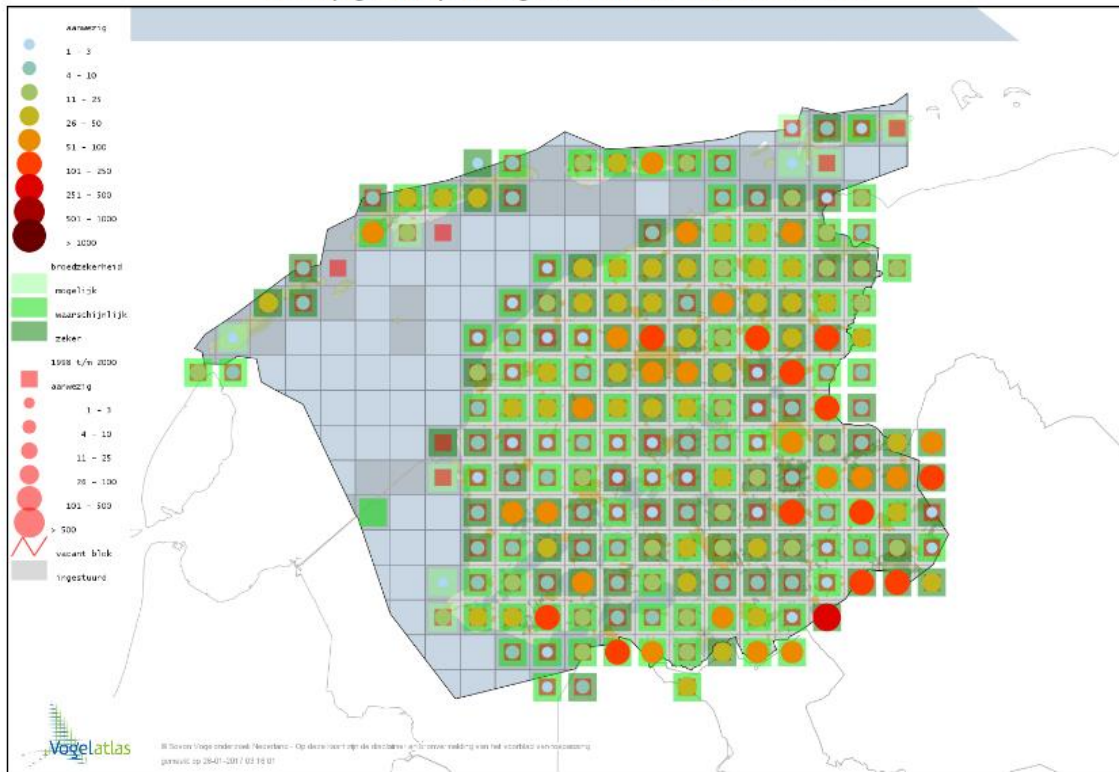
Provinciaal

In Fryslân is bij de houtduif als broedvogel een matige afname opgetreden, zowel over de periode 1990-2014 als over de laatste 10 jaar. Als niet-broedvogel is de trend sinds 1983 stabiel en is er een matige afname sinds 2005.

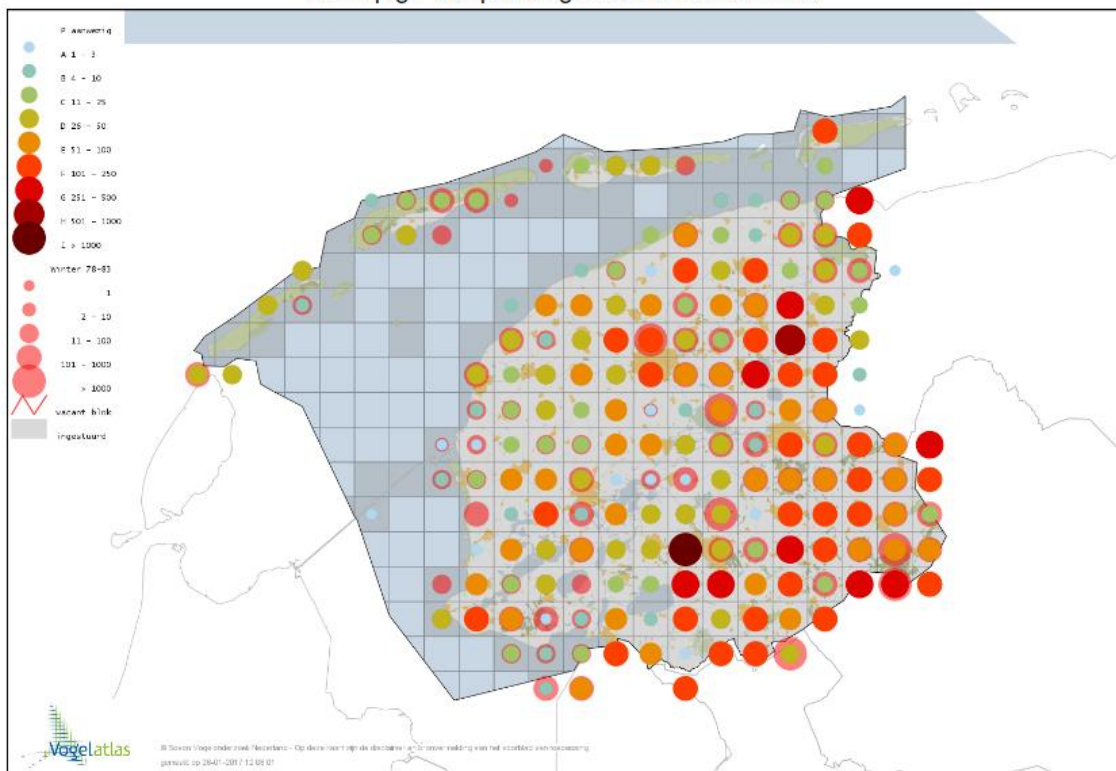

De voorlopige verspreidingskaart van het Atlasproject van Sovon toont de provinciale verspreiding van de houtduif in broedseizoen en winter.

Voorlopige verspreidingskaart Houtduif broedseizoen

Voorlopige verspreidingskaart Houtduif winter

Bron: www.sovon.nl/vogelatlas

Trendtellingen

Trendtellingen van deze jachtsoort hebben tot dusver niet systematisch plaatsgevonden. Op vrijwillige basis konden jagers en wildbeheereenheden (WBE's) tellingen invoeren in het Fauna Registratie Systeem (FRS). Een deel van de WBE's voert sinds 2015 de gegevens van de voorjaarstelling in FRS in, zie ... De data zijn vooralsnog te beperkt om uitspraken te kunnen doen over de ontwikkeling van de populatie. Door de wettelijke verplichting tot het aanleveren van telgegevens zal in de toekomst wel beschikt kunnen worden over voldoende data. Aan gegevens over de aanwezigheid van de populaties in het betrokken gebied gedurende het jaar zal nader aandacht geschonken moeten worden.

Houtduif			
WBE	WBE naam	2015	2016
6	Vlieland	0	0
19	Terschelling	0	69
22	De Middelsee	0	0
28	Midden-Ooststellingwerf	0	0
34	Aengwirden-Schoterland	65	0
58	Jagersvereniging Gaasterlân e.o.	0	0
109	Tytsjerksteradiel sud	0	0
116	De Lauwers (FR)	0	325
117	De Dongeradielen	0	0
160	Ameland	0	0
176	Om de Terpen	0	0
190	De Veenpolders	0	0
193	Midden-Opsterland	0	0
195	It Butenfjild	919	196
197	Beneden de Linde (FR)	0	0
206	Tsjonger en AldDjip	386	225
244	De Marne	204	0
247	Drachten en omstreken	0	57
250	Kuinder en Linde	30	35
255	De Alde Slachte	0	0
267	Utingeradeel	0	77
286	Zuid Oost Hoek	0	0
303	De Lytse Sudwesthoeke	0	0
313	Schiermonnikoog	0	0
355	De Marren	0	0
383	Noordelijk Westerkwartier (FR)	0	0
416	Skasterlan e.o.	0	0
437	Tusken Waed en Sted	0	0
9025	Heerenveen	0	0
9028	Lemmer	0	0
9029	Polder De Bird	0	0
9031	Leeuwarden	0	0

9034 vliegveld Leeuwarden	0	0
9040 Polder Landsdouw (tot 13-1-2017)	0	0
Totaal	1604	984

3. Schade

De houtduif kan schade veroorzaken aan gewassen. De 'Faunaschade Preventie Kit Duiven' van BIJ12-Faunafonds laat zien met welke preventieve maatregelen gewasschade door duiven kan worden voorkomen of beperkt, zie <http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/faunaschade-preventiekit-fpk/module-duiven/>. Tijdens het jachtseizoen kan schade eveneens voorkomen worden door middel van afschot.

Of er daadwerkelijk schade opgetreden is, is niet bekend omdat het Faunafonds voor jachtsoorten geen tegemoetkoming in schade verstrekt en er derhalve ook geen registratie plaatsvindt.

4. Beheer

In de Wnb is de soort opgenomen op de wildlijst. Dat betekent dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is en dat benutting geen gevolgen heeft voor die gunstige staat. Jacht op de soort vindt plaats met het geweer. Schadebestrijding en beheer dient in beginsel plaats te vinden tijdens de bejaagbare periode. Buiten het jachtseizoen kan gebruik gemaakt worden van de landelijke vrijstelling. Van jachthouders wordt verwacht dat ze tijdens het jachtseizoen streven naar een dusdanige stand, dat ook schade buiten het jachtseizoen voorkomen wordt. De FBE gaat er daarom van uit dat er sprake is van een redelijke wildstand.

Het Fauna Registratie Systeem (FRS) bevat over 2014-2016 de volgende afschotgegevens per WBE en totaal. Onbekend is hoe volledig deze cijfers zijn. De FBE zal niet vermelde WBE's hierover benaderen en ze wijzen op de verplichting om afschot te melden.

Afschot houtduif				
Nr	WBE	2014	2015	2016
-19	Terschelling			
-22	De Middelsee	9		3
-28	Midden-Ooststellingwerf			0
-34	Aengwirden-Schoterland		4	2
-58	Jagersvereniging Gaasterlân e.o.	30	33	2
-109	Tytsjerksteradiel sud		7	35
-116	De Lauwers (FR)	374	89	37
-117	De Dongeradielen	581	808	30
-160	Ameland		58	10
-176	Om de Terpen		312	68

-190	De Veenpolders	3	8	15
-193	Midden-Opsterland		6	2
-195	It Butenfjild	157	91	34
-197	Beneden de Linde (FR)		11	13
-206	Tsjonger en AldDjip		20	4
-244	De Marne			
-247	Drachten en omstreken		2	12
-250	Kuinder en Linde	5	52	4
-255	De Alde Slachte			
-267	Utingeradeel		0	1
-286	Zuid Oost Hoek		16	5
-303	De Lytse Sudwesthoeke	4		3
-313	Schiermonnikoog		2	16
-355	De Marren			
-416	Skasterlan e.o.		11	5
-437	Tusken Waed en Sted			4
	Totaal	1163	1530	305

5. Conclusies

- De houtduif is een wildsoort waarop de jacht is toegestaan van 15 oktober t/m 31 januari. Daarnaast is de houtduif landelijk vrijgesteld. Dit betekent dat de soort ook gedood mag worden buiten de periode dat de jacht geopend is.
- Landelijk is de houtduif als broedvogel significant afgenomen; als niet-broedvogel is dat het geval over de laatste 10 jaar. In Fryslân is de houtduif als broedvogel matig afgenomen; als niet-broedvogel is de trend sinds 1983 stabiel en is er een matige afname sinds 2005.
- Volgens Vogel e.a, 2013 is de indicatieve staat van instandhouding (i-Svl) van de houtduif als broedvogel matig ongunstig en als niet-broedvogel gunstig. De jacht vindt buiten de broedtijd plaats.
- Trendtellingen in het voorjaar van deze jachtsoort hebben tot dusver op vrijwillige basis in een aantal WBE's plaatsgevonden en worden sinds 2015 ingevoerd in FRS. De data zijn vooralsnog te beperkt om uitspraken te kunnen doen over de ontwikkeling van de populatie. Door de wettelijke verplichting tot het aanleveren van telgegevens zal dit in de toekomst veranderen.
- De houtduif kan schade veroorzaken aan gewassen. De 'Faunaschade Preventie Kit Duiven' van BIJ12-Faunafonds laat zien met welke preventieve maatregelen gewasschade door duiven kan worden voorkomen of beperkt, zie <http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/faunaschade-preventiekit-fpk/module-duiven/>. Tijdens het jachtseizoen kan schade eveneens voorkomen worden door middel van afschot.

- Of er daadwerkelijk schade opgetreden is, is niet bekend omdat het Faunafonds voor jachtsoorten geen tegemoetkoming in schade verstrekt en er derhalve ook geen registratie plaatsvindt.
- In de Wnb is de soort opgenomen op de wildlijst. Dat betekent dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is en dat benutting geen gevolgen heeft voor die gunstige staat.
- Jacht op de soort vindt plaats met het geweer.
- Schadebestrijding en beheer dient in beginsel plaats te vinden tijdens de bejaagbare periode. Buiten het jachtseizoen kan gebruik gemaakt worden van de landelijke vrijstelling. Van jachthouders wordt verwacht dat ze tijdens het jachtseizoen streven naar een dusdanige stand, dat ook schade buiten het jachtseizoen voorkomen wordt. De FBE gaat er daarom van uit dat er sprake is van een redelijke wildstand.
- Het Fauna Registratie Systeem (FRS) bevat over 2014-2016 afschotaantallen van respectievelijk 1163, 1530 en 305 houtduiven. Onbekend is hoe volledig deze cijfers zijn.